

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**

Ілона Сиваш

ПРОЄКТУВАННЯ

СЛОВНИК

Київ 2021

УДК 711.1:7.012(038)

С 34

Рецензенти

О. О. Роготченко, доктор мистецтвознавства, головний науковий співробітник Інституту проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України, заслужений діяч мистецтв України

П. В. Нестеренко, кандидат мистецтвознавства, доцент, член Національної спілки художників України, завідувач науково-дослідної лабораторії Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури

Словник затверджено на засіданні науково-методичної ради Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (протокол № 2 від 17.05.2021)

Сиваш І. О.

С 34 Проектування : словник для здобувачів спеціальності 022 «Дизайн» освітнього ступеня «Бакалавр». Київ : НАКККиМ, 2021. 80 с.

ISBN 978-966-452-320-9

Проектування – один із найважливіших профільних предметів, які опановують майбутні дизайнери. Завданням дисципліни є навчити здобувачів основних принципів проектування з використанням різних технік і методів виконання роботи, сформулювати творче мислення і розуміння функціонально-художніх особливостей графічного дизайну (композиційного, колірного та шрифтового вирішення), відповідно до поставленого завдання. Словник знайомить студентів з мовою графічного дизайну, без знання якої неможливо ґрунтовно підготуватися до самостійної професійної діяльності й стати успішним і затребуваним фахівцем.

Видання призначене для здобувачів спеціальності 022 «Дизайн» освітнього ступеня «Бакалавр», а також може бути корисним усім тим, кого цікавить художньо-проектна діяльність зі створення гармонійного й ефективного візуально-комунікативного середовища.

ISBN 978-966-452-320-9

УДК 711.1:7.012(038)

© І. О. Сиваш, 2021

© НАКККиМ, 2021

ЗМІСТ

Вступ	9
Абрис	10
Абстракціонізм	10
Авангард.....	10
Автентичний	11
Адитивний метод.....	11
Айдендика	11
Академізм.....	12
Акватинта.....	12
Акцент	12
Акцидентні шрифти.....	13
Анімація	13
Апроксимація	13
Ар брют.....	14
Арабеска	14
Арт деко	14
Арт нуво.....	15
Артдизайн	15
Артефакт	15
Архітектоніка	16
Архітектура	16
Архітектура бароко.....	16
Архітектура модерну	17
Асамбляж	17
Асиметрія	17
Асиміляція культурна	18
Асоціативне уявлення в мистецтві	18
Асоціація	18
Ахроматичний	19
Баланс.....	19
Банер	19
Барвники.....	20
Бароко.....	20
Баугаус.....	20
Білборд	21
Бірдекель.....	21
Блік	21
Браузер	22
Бренд	22
Брендбук.....	22

Брендовий символ.....	23
Буклет.....	23
Вебдизайн.....	23
Веб'юзабіліті.....	24
Верстання.....	24
Види мистецтва.....	24
Високий друк.....	25
Висячі рядки.....	25
Витинанка.....	25
Відео.....	26
Відтінок.....	26
Візерунок.....	26
Візитівка.....	27
Візуальний.....	27
Віньетка.....	27
Вітраж.....	27
Вітрувіанська людина.....	28
Вортицизм.....	28
Гайдлайн.....	28
Гармонія.....	29
Геометрична абстракція.....	29
Герб.....	29
Герменевтика.....	29
Глибинно-просторова композиція.....	30
Глибокий друк.....	30
Гравюра.....	30
Градiєнт.....	31
Графіка.....	31
Графіті.....	31
Графічний дизайн.....	32
Графічний дизайнер.....	32
Графічний інтерфейс користувача.....	32
Дадаїзм.....	33
Декор.....	33
Декоративне оздоблення.....	33
Декоративно-прикладне мистецтво.....	34
Декоративно-ужиткове мистецтво.....	34
Джанк-арт.....	34
Дизайн.....	35
Дизайн упаковки.....	35
Дизайнер.....	35
Динаміка в дизайні.....	35
Динамічна композиція.....	36

Дисонанс	36
Додатковий колір	36
Дуотон	36
Еклектика.....	37
Екслібрис.....	37
Елемент дизайну	37
Емпіризм.....	38
Ескіз	38
Естамп	38
Естетична оцінка	38
Етнічний звичай.....	39
Етностиль	39
Етнографія	39
Етнодизайн	39
Етнокультура	40
Етюд.....	40
Жанр	40
Задум	41
Зарисовка	41
Знак	41
Зображеність.....	41
Золотий перетин	42
Ідея.....	42
Ієрархія.....	42
Іконка	42
Ілюстрація.....	43
Іманентний	43
Імп-арт.....	43
Імпресіонізм	43
Ініціал.....	44
Інсталяція.....	44
Інтервал.....	44
Інтер'єр	44
Інтерліньяж	45
Інтерпретація.....	45
Канон	45
Кераміка	45
Кернінг	46
Кінетичне мистецтво.....	46
Кітч	46
Класицизм.....	47
Колекція	47
Колір	47

Колірна палетка.....	47
Кольорознавство	48
Комбінаторика.....	48
Компліментарність.....	48
Композиція	48
Компонування	49
Контент.....	49
Контраст	49
Концептуалізм	50
Концепція.....	50
Крапка	50
Лінія.....	51
Логотип	51
Лоуброу арт.....	51
Макет	52
Масштаб	52
Мейл-арт	52
Метрична композиція.....	52
Мистецтво	53
Мінімалізм	53
Мода.....	53
Модернізація	54
Модернізм.....	54
Модульна сітка	54
Мокап	55
Монограма	55
Монохромність	55
Моноширинний шрифт.....	55
Моушн дизайн	56
Мурал.....	56
Натхнення	56
Начерк.....	56
Негативний простір	57
Неокласицизм	57
Неопластицизм.....	57
Нюанс	58
Оп-арт.....	58
Орнамент.....	58
Основні кольори	58
Панкультура.....	58
Папір.....	59
Паралакс	59
Патерн	59

Перформанс	59
Піктограма	60
Пін-ап	60
Плакат	60
Пластичність.....	61
Поп-арт.....	61
Прет-а-порте	61
Проект	61
Пропорція	61
Простий ритм	62
Районізм.....	62
Реалізм нуво.....	62
Ребрендинг.....	62
Репрезентація	63
Ритм	63
Рівновага	63
Розтушовка	63
Рококо.....	64
Романтизм.....	64
Самовизначення.....	64
Силует.....	65
Символ.....	65
Симетрія.....	65
Синемаграф	65
Синтез мистецтв	66
Складені кольори	66
Складний ритм	66
Соц-арт	66
Спаціалізм.....	67
Стайл-гайди	67
Статична композиція	67
Стилізація	67
Субтрактивний метод.....	68
Ташизм	68
Творчість	68
Текстура.....	68
Тенебризм	69
Теплі кольори	69
Тон	69
Тотожність.....	70
Трансавангард	70
Трансформація	70
Тренд	70

Тріада.....	71
Уніфікація	71
Фавікон	71
Фактура.....	71
Фірмовий стиль	72
Фольк-арт	72
Фон.....	72
Форма	72
Формат.....	73
Формоутворення.....	73
Холодні кольори.....	73
Художній зміст	73
Художній напрям	74
Художній образ.....	74
Художня культура	74
Художня спадщина	74
Художня форма	75
Шарж	75
Шароварщина.....	75
Шрифт	76
Шрифт без зарубок	76
Шрифт із зарубками	76
Штрих.....	76
Японізм	77
СМУК	77
Hex	77
Lorem ipsum	77
Pantone matching system	78
RGB	78
Список використаних джерел	79

ВСТУП

У сучасному полікультурному світі важливого значення набуває дизайн – одна з найрозвиненіших галузей людської діяльності, що прагне естетизації дійсності. А дизайнер на сьогодні – у час упровадження цифрових технологій в усі сфери життя суспільства – є одною з найзатребуваніших професій.

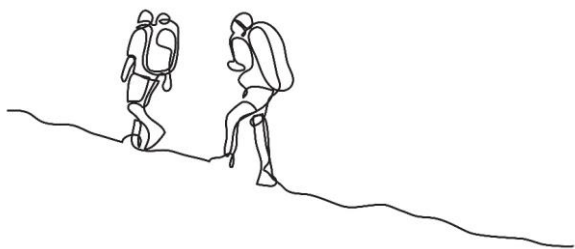
У вузькопрофесійному, спеціальному значенні дизайн – це творчий метод, процес і результат проєктної художньо-творчої діяльності, які спрямовані на створення середовища, предметів й аксесуарів, що оточують людину та виготовлені з високими споживчими властивостями й естетичними якостями.

Здобувачі, які опановують професію дизайнера, вивчають основи проєктної графіки, естетики, теорії композиційного формоутворення, теорії кольору й ін., набуваючи здатність розв'язувати завдання з дизайну на різних його рівнях, зокрема з використанням сучасних комп'ютерних програм, професійно аргументувати обрані шляхи дизайнерського втілення власних ідей, популяризувати екокультуру в суспільстві засобами дизайну, цінувати й поважати мистецьку національну своєрідність і мультикультурність. Для цього треба знати спеціальну термінологію, яку й запропоновано в словнику. Розуміння змісту зазначеної у виданні лексики допоможе здобувачеві у вивченні предметів художньо-естетичного циклу та сприятиме його творчому пошуку й професійному зростанню.

Усвідомити зміст вказаних у виданні термінів і понять допоможе їх візуалізація, що активізує не лише логічно-образне, а й зорове сприйняття спеціальної інформації.

Словник призначений для здобувачів спеціальності 022 «Дизайн» освітнього ступеня «Бакалавр», а також може бути корисним усім тим, кого цікавить художньо-проєктна діяльність зі створення гармонійного й ефективного візуально-комунікативного середовища, що відповідає як утилітарним, так й естетичним потребам людей.

А

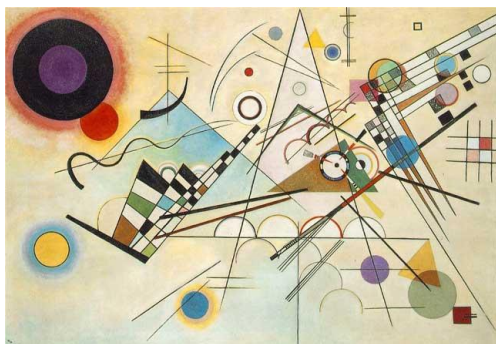

АБРИС / OUTLINE –
контур предмета, нанесений
за допомогою ліній.

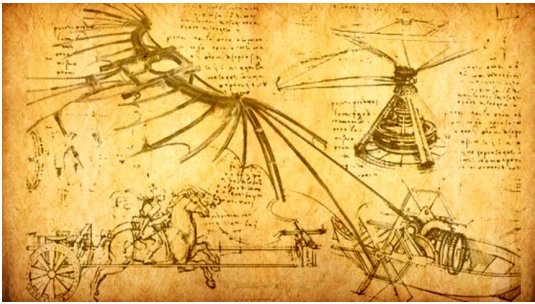
**АБСТРАКЦІОНІЗМ /
ABSTRACTIONISM**
(від лат. *abstractio (abstractionis)* –
віддалення) –

напрям у мистецтві, образність
якого ґрунтується на кольорі, лінії,
формі та текстурі, а не на мотивах,
запозичених із навколишньої
реальності.

АВАНГАРД / AVANT-GARDE
(від фр. *avant-garde* – передній край,
передовий загін) –

експериментальні, новаторські
модерністські пошуки в мистецтві
початку ХХ ст., для яких був
властивий розрив із традиційними
темами й формами мистецтва,
засобами художньої виразності.
У межах цих течій кардинально
переосмислена сутність мистецтва,
а також роль художника
в суспільстві й історії загалом.

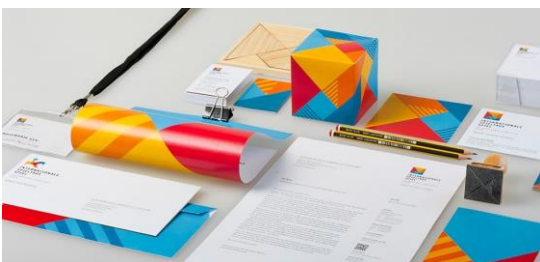
АВТЕНТИЧНИЙ / AUTHENTIC (від грец. *authenticos* – справжній) –

оригінальні, точні тексти мистецьких творів певних авторів, їхні епістолярій, щоденникові записи тощо, наявні в рукописах, першодруках, авторській коректурі й ін.

АДИТИВНИЙ МЕТОД / ADDITIVE METHOD (від англ. *addition* – додавання) –

метод одержання кольору, заснований на утворенні кольору шляхом оптичного додавання двох або декількох колірних потоків.

АЙДЕНТИКА / IDENTITY –

це образ компанії: її фірмовий стиль, корпоративні цінності, сайт, рекламні матеріали й ін. Фірмовий стиль можна змінити, але айдендика найчастіше лишається незмінною протягом усієї історії бренду.

АКАДЕМІЗМ / ACADEMICISM –

стиль і напрям у мистецтві XIX ст., який наголошував на необхідності дотримуватися принципів і правил, визначених офіційними авторитетами в галузі «високого мистецтва», насамперед національними академіями мистецтв, з використанням спадщини античності та Відродження.

АКВАТИНТА / AQUATINT

(італ. *aquantinta*, від *acqua*forte – офорт і *tinto* – пофарбований, тонований) –

різновид гравюри, що ґрунтується на протравлюванні кислотою металевій дошці крізь асфальтовий або каніфольний порошок. Створює ефект, близький до тонованого малюнка; може слугувати для кольорового друку.

АКЦЕНТ / ACCENT

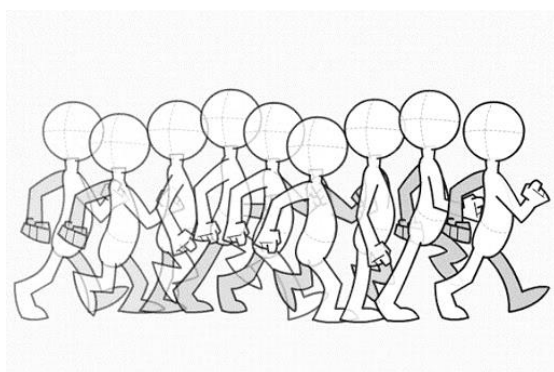
(від лат. *accentus* – наголос) –

у візуальних мистецтвах засіб підкреслення лінією, тоном, кольором, розміром того предмета або його частини, на що треба звернути увагу глядача.

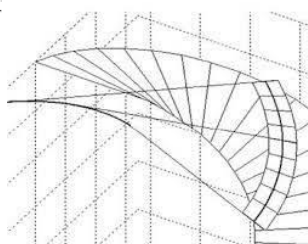
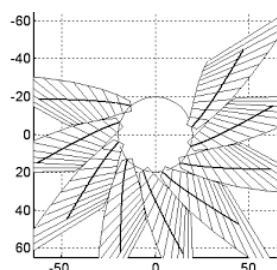
АКЦИДЕНТНІ ШРИФТИ / DISPLAY FONTS –

шрифти, призначені для виділення (акциденції). Використовують здебільшого в заголовках. На відміну від текстових шрифтів, акцидентні малопридатні для використання в шпальтовому складанні та верстанні текстів, які довші за кілька слів.

АНІМАЦІЯ / ANIMATION (від лат. – оживляю) –

створення зображень, під час показу яких на екрані в глядача виникає враження оживлення мертвих форм руху. Окремі приклади анімації – різні види мультиплікаційних і рухомих комп'ютерних зображень.

АПРОКСИМАЦІЯ / APPROXIMATION (від лат. – зближення) –

наближене зображення одних об'єктів іншими, наприклад: кривих ліній – ламаними, ірраціональних чисел – раціональними.

АР БРІЮТ / AR BRUTE

(фр. *art brut* – грубе, необроблене мистецтво) –

термін, що позначає творчість непрофесійних митців. Увів у середині ХХ ст. французький художник Жан Дюбюффе для опису зібраної ним колекції картин, малюнків і скульптури, створених непрофесійними майстрами, які були маргіналами суспільства: душевнохворими, з фізичними вадами, ув'язненими, одинаками тощо.

АРАБЕСКА / ARABESQUE

(фр. *arabesque*) –

європейська назва орнаменту в мистецтві мусульманських країн, побудована за принципом нескінченного повтору груп геометричних, рослинних або епіграфічних мотивів.

АРТ ДЕКО / ART DECO

(фр. – декоративні мистецтва) –

стиль декоративного мистецтва, що панував у 1920–1930-ті роки та відродився в 1960–1970-ті. Виник під впливом пізнього модернізму.

АРТ НУВО / ART NOUVEAU –

стилістичний напрям у європейському мистецтві кінця XIX – початку XX ст., що виник як реакція на еклектизм, на мляве копіювання історичних стилів минулого (у Великій Британії його називали стилем модерн, в Іспанії – модернізмом).

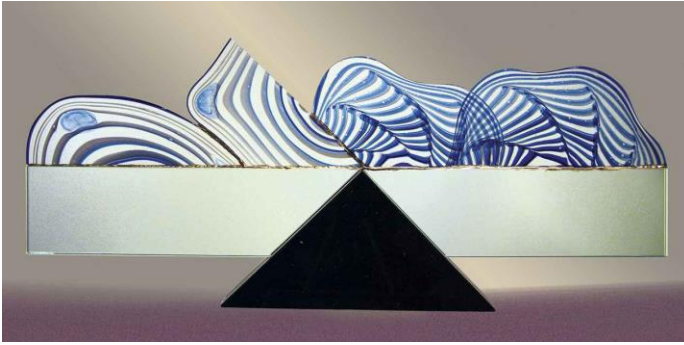
АРТДИЗАЙН / ART DESIGN –

вид дизайну з пріоритетом естетичного начала, спрямований на формування художнього враження від об'єкта, який споглядають.

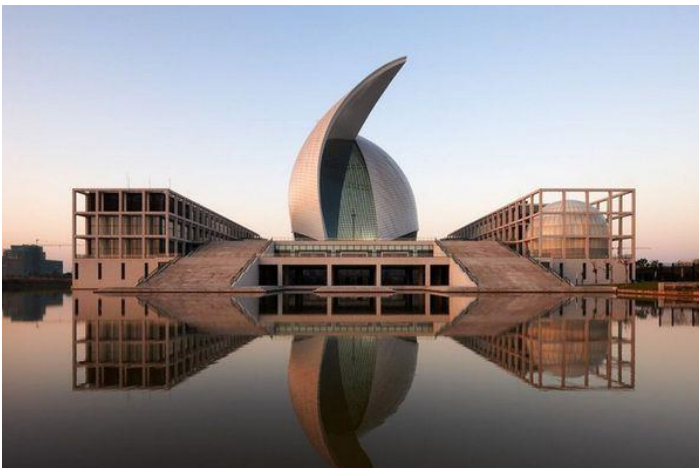
АРТЕФАКТ / ARTIFACT (від лат. *arte* – штучно та *factus* – зроблений) –

створений руками людини об'єкт, тобто штучний стосовно природи.

АРХИТЕКТОНІКА / ARCHITECTONICS –

відповідність форми об'єкта його функційному змісту, внутрішній конструкції, матеріалові виготовлення.

АРХИТЕКТУРА / ARCHITECTURE

(грец. *архітеκτονική* – будівництво) –

це одночасно наука й мистецтво проєктування будівель, а також власне система будівель і споруд, що формують просторове середовище для життя і діяльності людей відповідно до законів краси.

АРХИТЕКТУРА БАРОКО / BAROQUE ARCHITECTURE –

період у розвитку архітектури країн Західної Європи й Америки (особливо в Центральній і Південній), що тривав 150–200 років: кінець XV – кінець XVIII ст. Бароко охопило всі різновиди мистецтва, але найбільш яскраво відбилася в живописі, театрі, літературі, музиці й архітектурі.

АРХІТЕКТУРА МОДЕРНУ / ART NOUVEAU ARCHITECTURE –

стиль в архітектурі
буржуазних країн, переважно
західної цивілізації, що пану-
вав на зламі XIX–XX ст.
напередодні Першої світової
війни. Спроби відродити
стиль модерн притаманні ар-
хітектурній практиці початку
XXI ст. як негативній реакції
на оголеність геометричних
форм і відсутність декору
у функціоналізмі.

АСАМБЛЯЖ / ASSEMBLY (від фр. *assemblage* – змішування) –

художня комбінація предметів
на площині або в просторі.

АСИМЕТРИЯ / ASYMMETRY (від грец. – невідповідність) –

відсутність або порушення
симетрії; один із засобів
художньої виразності.

АСИМІЛЯЦІЯ КУЛЬТУРНА / CULTURAL ASSIMILATION –

засвоєння однією культурою цінностей та форм іншої, що в крайньому прояві завершується втратою мови й загибеллю «слабшої» культури.

АСОЦІАТИВНЕ УЯВЛЕННЯ В МИСТЕЦТВІ / ASSOCIATIVE REPRESENTATION IN ART –

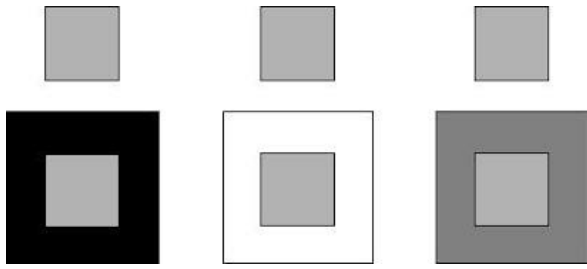

здатність особистості асоціативно співвідносити предмети і явища навколишнього світу, продуктивно конструювати через уявлення їх нові, нетривіальні зв'язки, що відрізняються багатозначністю та відсутністю звичних шаблонів і стереотипів сприймання.

АСОЦІАЦІЯ / ASSOCIATION (лат. *associo* – пов'язую) –

спосіб досягнення художньої виразності, що ґрунтується на виявленні зв'язку чуттєвих образів, які виникають у процесі безпосереднього відображення дійсності, з уявленнями, що зберігаються в пам'яті або закріплені в культурно-історичному досвіді.

АХРОМАТИЧНИЙ / ACHROMATIC

(грец. – безбарвний) –

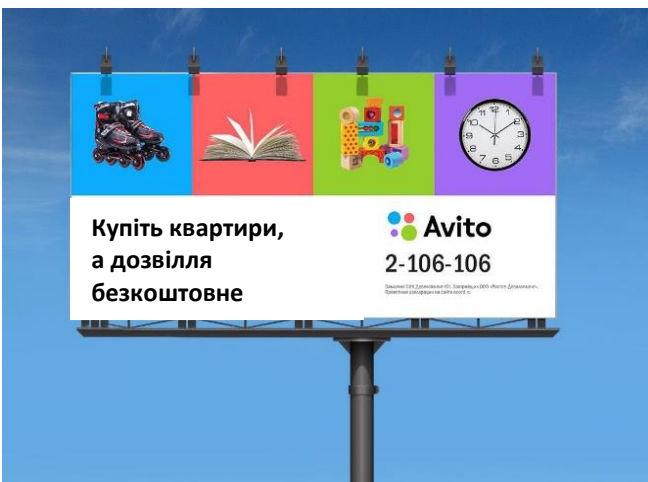
незабарвлений, безколірний,
чорно-білий.

Б

БАЛАНС / BALANCE –

це розташування фігур,
ілюстрацій і тексту
на сторінці або в публікації.

БАНЕР / BANNER –

графічне зображення
рекламного характеру.
Розміщують для залучення
потенційних клієнтів
або формування іміджу.

БАРВНИКИ / DYES –

носії кольору, основні складники фарб. Поділяють на органічні та неорганічні.

БАРОКО / BAROQUE

(від італ. *barocco* – дивний, примхливий) –

стиль західноєвропейського мистецтва XVII–XVIII ст., який характеризується складною врівноваженістю динамічних композицій, підвищеною експресивністю, різноплановістю художніх рішень, намаганням поєднати реальність та ілюзії.

БАУГАУС / BAUHAUS –

творче об'єднання архітекторів, дизайнерів і художників; відповідний напрям в архітектурі та прикладному мистецтві, який належить до авангардизму в класичному модернізмі.

БІЛБОРД / BILLBOARD –

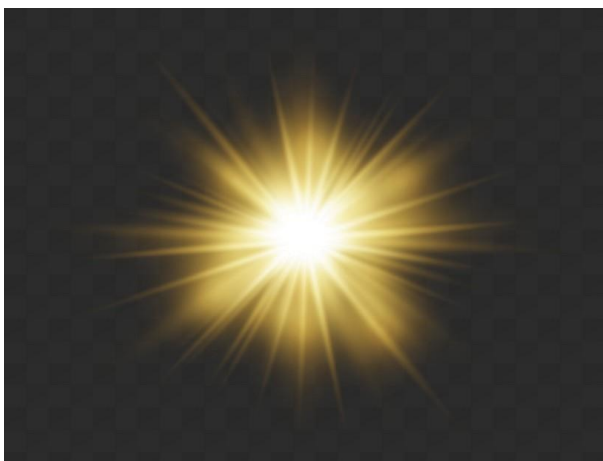
термін, що використовують для опису виду зовнішньої реклами, яку встановлюють уздовж трас, вулиць. Це щит на опорі, що являє собою раму, оббиту листами оцинкованої сталі або фанери, покритої стійким до атмосферних опадів складом.

БІРДЕКЕЛЬ / BIRDEKEL

(нім. *Bierdeckel* – пивна кришка) –

підставка під пивний кухоль, призначена для запобігання потраплянню на поверхню стола пива та вологи, що конденсуються на зовнішніх стінках посуду.

БЛІК / GLARE –

відблиск світла, світлова пляма на темному тлі.

БРАУЗЕР / BROWSER –

програма-клієнт, що дає можливість користувачеві відвідувати сайти, переглядати їхні сторінки, знаходити необхідну інформацію.

БРЕНД / BRAND –

дизайн, розроблений для певного товару в стилі, який вирізняє його на ринку серед інших.

БРЕНДБУК / BRANDBOOK –

головна книга компанії. Відрізняється від фірмового стилю тим, що той розробляють для споживача, аби виділити бренд серед конкурентів; а брендбук призначений для працівників компанії, передусім для тих, хто просуває бренд на ринку.

Брендовий символ

Логотип

БРЕНДОВИЙ СИМВОЛ / THE BRAND SYMBOL –

символ або значок компанії, що використовують для її репрезентації. Зазвичай не містить імені фірми. Як і логотип, ідентифікує продукцію.

БУКЛЕТ / BOOKLET –

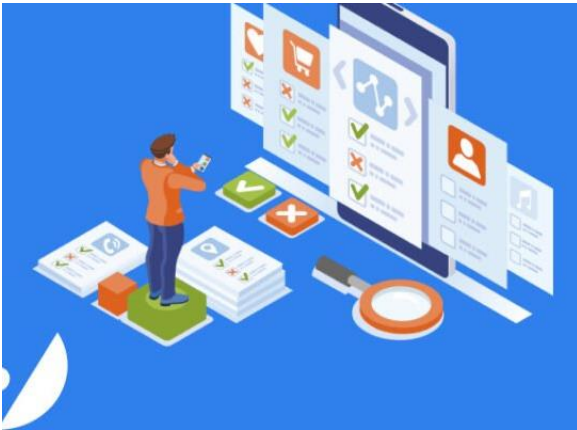
вид друкованої продукції, характерний для рекламної поліграфії. Зовні схожий на брошуру, але має більш складну конструкцію і продуманий дизайн.

В

ВЕБДИЗАЙН / WEB DESIGN –

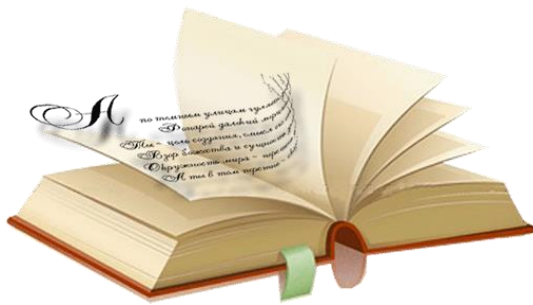
галузь веброзробки та різновид дизайну, завдання якого – проєктувати призначені для користувача вебінтерфейси для сайтів або вебзастосунки.

ВЕБ'ЮЗАБІЛІТІ / WEB-USABILITY

(англ. *web-usability* – зручність користування інтернет-простором) –

це застосування принципів юзабіліті в тих галузях, де перегляд вебсторінок можна вважати загальною парадигмою («метафорою») для побудови графічного інтерфейсу користувача.

ВЕРСТАННЯ / WHETTER –

процес формування сторінок і смуг у видавничій справі та поліграфії.

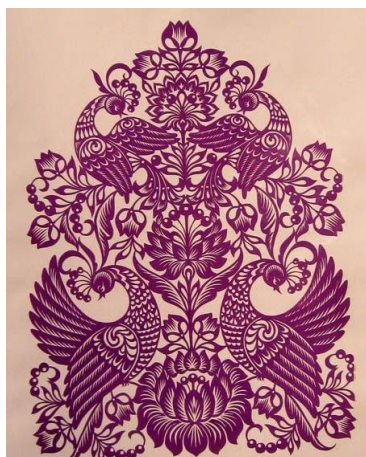

ВИДИ МИСТЕЦТВА / TYPES OF ART –

форми художньо-мистецької діяльності, що розрізняють за способом утілення художнього змісту. Види мистецтва – живопис, архітектура, література, музика, декоративно-прикладне мистецтво, скульптура, театр, кіно, хореографія, естрадно-циркове мистецтво.

**Національна академія
керівних кадрів культури
і мистецтв**

ВИСОКИЙ ДРУК / HIGH PRINT –

такий друк, що передбачає передачу тексту й зображень на матеріал з друкарської форми, на якій друкарські елементи розташовані вище за пробільні елементи. При цьому фарба наноситься на поверхню друкарських елементів, які виступають, а потім при зіткненні з папером переходить на неї. Для повного переходу фарби необхідний тиск, тому давно, ще до винаходу друкарських машин, для цього використовували прес. Високий друк застосовують для текстових видань з великим накладом.

ВИСЯЧІ РЯДКИ / DANGEROUS LINES –

це один або кілька рядків з абзацу, які опинилися на початку або в кінці сторінки. Велика частина абзацу при цьому знаходиться на попередній або наступній сторінці.

ВИТИНАНКА / WITNESS

(від укр. – витинати, тобто вирізувати, вивертати) –

це вид давньослов'янського, зокрема, українського народного декоративного мистецтва. Містить сюжетні й орнаментальні прикраси житла — ажурні, силуетні тощо.

ВІДЕО / VIDEO

(від лат. — дивлюсь, бачу)

у складних словах вказує на приналежність поняття до зображення сигналів на екрані. Як самостійний термін позначає технології запису, обробки, передачі, зберігання і відтворення візуального й аудіовізуального матеріалу на моніторі.

ВІДТІНОК / HUE –

варіант кольору. Відтінки створюють додаванням білого до будь-якого колірному тону в колірному колі. Освітлення і зменшення тону роблять колір менш інтенсивним.

ВІЗЕРУНОК / PATTERN –

це малюнок, що поєднує мотиви, кольори і їх відтінки, розташовані в певному порядку.

ВІЗИТІВКА / BUSINESS CARD –

картка з прізвищем, ім'ям і по батькові, іноді з адресою її власника для вручення під час знайомства або візиту; традиційний носій контактної інформації про людину чи компанію.

ВІЗУАЛЬНИЙ / VISUAL (лат.) –

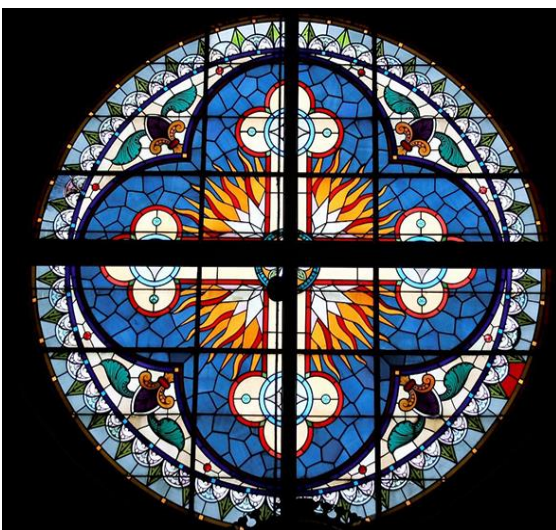
спостережуваний неозброєним оком або за допомогою оптичного приладу.

ВІНЬЄТКА / VIGNETTE

(фр. *vignette*, від *vigne* – виноград) –

невелике графічне зображення, що є елементом оздоблення друкованої продукції.

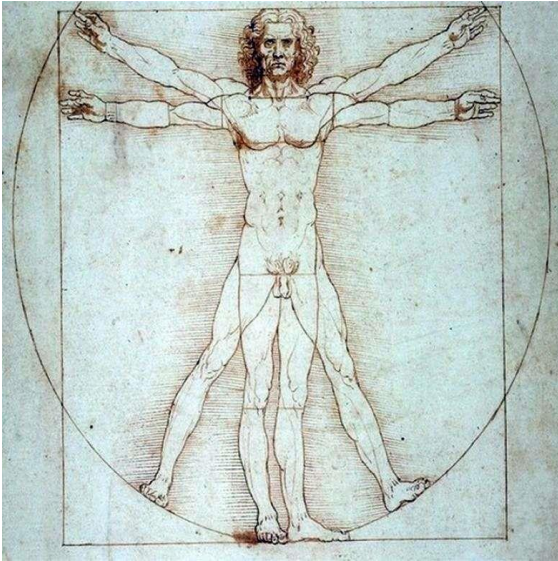

ВІТРАЖ / STAINED GLASS

WINDOW (фр. *vitrage*, від *vitrum* – скло) –

будь-яка перегородка з фрагментів різнокольорового скла, скріплених свинцевим дротом так, щоб із них складалася образотворча композиція або орнаментальний малюнок.

ВІТРУВІАНСЬКА ЛЮДИНА / THE VITRUVIAN MAN (лат. *Homo vitruvianus*) –

зображення, створене Леонардо да Вінчі приблизно в 1490–1492 роках як ілюстрація до книги, присвяченої працям античного римського архітектора Вітрувія, і поміщене в одному зі щоденників митця. Фігура оголеного чоловіка зображена у двох накладених одна на іншу позиціях: з розведеними в сторони руками та ногами – вписана в коло; з розведеними руками й зведеними разом ногами – вписана у квадрат.

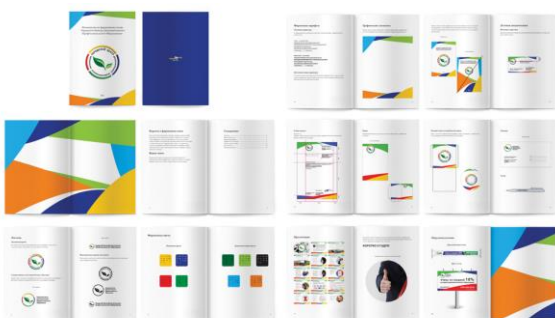

ВОРТИЦИЗМ / VORTICIST –

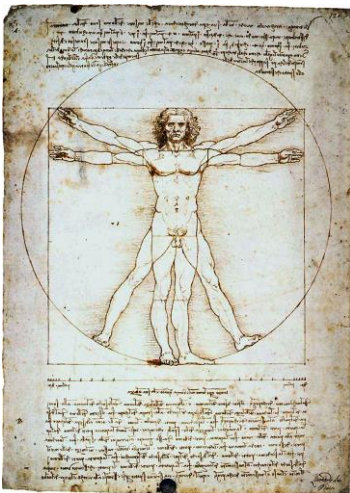
унікальний напрям британського авангарду. Мета вортицизму – вираження в образі та кольорі енергії індустріальної епохи.

Г

ГАЙДЛАЙН / HEIDLINE –

це інструкція з використання фірмового стилю. Містить правила використання логотипу, кольорів, шрифтів та ін. За допомогою гайдлайну оформлюють рекламну продукцію, ділові документи й інші носії.

ГАРМОНІЯ / HARMONY

(від. грец. – стрункість, єдність, узгодження частин) –

в образотворчому мистецтві
сполучення форми й кольору,
взаємозв'язок різноманітних
фрагментів зображення,
співмірність окремих частин
поміж собою, єдність
у різноманітті.

ГЕОМЕТРИЧНА АБСТРАКЦІЯ / GEOMETRIC ABSTRACTION –

один з видів абстрактного
мистецтва, що віддає перевагу
композиції. В основі – сувора
ритміка геометричних або
(у скульптурі) стереометричних
фігур.

ГЕРБ / EMBLEM –

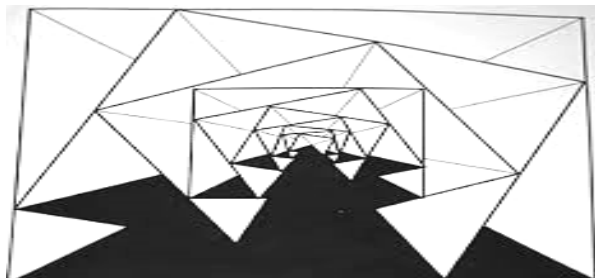
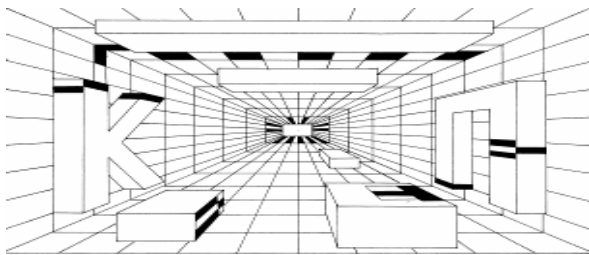
геральдичне зображення,
що містить, як правило,
такі атрибути, як шолом і хрест.

ГЕРМЕНЕВТИКА / HERMENEUTICS

(грец. *hermeneukos* –
роз'яснення, тлумачення) –

теорія розуміння багатозначних
культурно-історичних текстів,
аналіз та інтерпретація художньо-
го смислу мистецьких явищ.

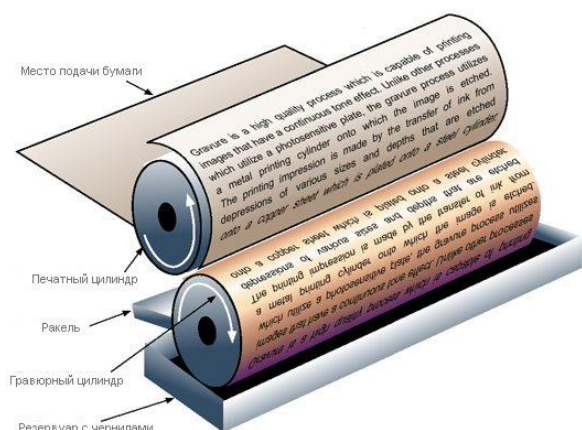

ГЛИБИННО-ПРОСТОРОВА КОМПОЗИЦІЯ / DEEP- SPATIAL COMPOSITION –

композиція, що складається з матеріальних елементів (поверхні, об'ємів), які розміщені в просторі і сприймаються з однієї чи кількох точок зору або в русі й у часі як відображення задуму, ідеї, функції об'ємно-просторового середовища.

ГЛИБОКИЙ ДРУК / DEEP PRINT –

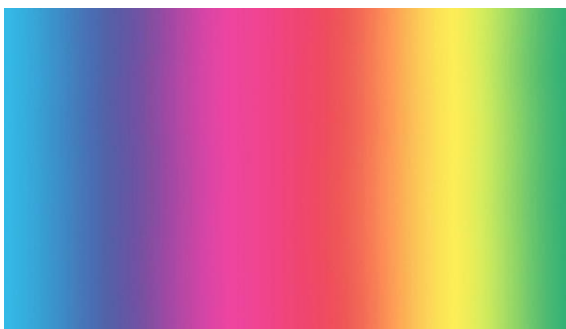
один з видів друку з використанням друкарської форми, на якій друкувальні елементи знаходяться глибше щодо пробільних. Від плоского й високого друку відрізняється товщиною шару фарби, на одному відбитку можуть змінюватися від десятків до сотень мікрометрів. Така особливість технології забезпечує рельєфність елементів зображення, які виступають над поверхнею паперу.

ГРАВЮРА / ENGRAVING (фр. *gravure*) –

вид графіки, при якому зображення є друкованим відбитком рельєфного малюнка, який наносить на дошку гравер. Поряд зі станковими гравюрами (естампами) поширена книжкова гравюра (ілюстрації, заставки тощо).

ГРАДІЄНТ / GRADIENT –

це поступова зміна одного кольору в інший (наприклад, зелений плавно переходить у синій) або плавний перехід кольору в прозорість. Є два типи градієнта: лінійний і радіальний.

ГРАФІКА/ GRAPHICS –

вид образотворчого мистецтва, що містить малюнок та базовані на ньому друковані зображення (різні види гравюри – відбитки з пластин). Використовує такі засоби виразності, як: контурна лінія, силует, штрих, пляма, контраст білого (лист паперу) і чорного.

ГРАФІТІ / GRAFFITI

(італ. *graffiti*, від *grafficare* – дряпати, надряпані) –

спершу так називали одну з технік настінного малярства. Пізніше цим словом скористалися археологи на позначення всіх видів випадкових написів і малюнків на стінах будинків. Нині це поняття розширило свої межі: під графіті розуміють будь-які неофіційні публічні тексти, зокрема сучасні.

ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН / GRAPHIC DESIGN –

художньо-проектна діяльність, основним засобом якої є малювання. Мета графічного дизайну – візуалізація інформації, що призначена для масового поширення за допомогою поліграфії, кіно, телебачення, комп'ютерних мереж, а також створення графічних елементів для предметного середовища й промислових виробів.

ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙНЕР / GRAPHIC DESIGNER –

це професіонал, який проектує дизайн, планує, як його виробляти, і може координувати виробництво друкарського або графічного продукту.

ГРАФІЧНИЙ ІНТЕРФЕЙС КОРИСТУВАЧА / GRAPHICAL USER INTERFACE –

тип інтерфейсу, який дає змогу користувачам взаємодіяти з електронними пристроями через графічні зображення та візуальні вказівки, на відміну від текстових інтерфейсів, заснованих на використанні тексту, текстовому наборі команд і текстовій навігації.

Д

ДАДАЇЗМ / DADAZM –

авангардистська течія в образотворчому мистецтві. Дадаїзм зародився під час Першої світової війни в нейтральній Швейцарії, у Цюриху. Існував з 1916 року по 1923-й. У 1920-ті роки французький дадаїзм об'єднався із сюрреалізмом, а в Німеччині – з експресіонізмом.

ДЕКОР / DECOR

(лат. – пристойність;
італ. – достоїнство) –

засіб композиції, спрямований на виявлення суті та посилення виразності художнього твору. Полягає в тісній взаємодії з навколишнім середовищем: простором, масою, обсягом, площиною, якістю декорованого елемента, що містить у собі тон, колір, фактуру й текстуру.

ДЕКОРАТИВНЕ ОЗДОБЛЕННЯ / DECORATIVE FURNITURE –

єдність живописних, пластичних та архітектурних елементів, які прикрашають будівлю.

ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО / ARTS AND CRAFTS –

галузь декоративного мистецтва, спрямована на створення художніх виробів, які мають практичне призначення в суспільному та приватному побуті, а також на художнє оздоблення ужиткових предметів (посуду, меблів, тканин, знарядь праці, одягу, прикрас, іграшок тощо).

ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВЕ МИСТЕЦТВО / DECORATIVE AND EDITIONAL ART –

один з видів художньої діяльності, твори якого поєднують естетичні та практичні якості. Декоративне означає «прикрашати». Ужиткове – те, що речі мають практичний вжиток, а не лише є предметом естетичної насолоди.

ДЖАНК-АРТ / JANK ART –

напрямок у сучасному мистецтві, пов'язаний із включенням сміття в артоб'єкт або зі створенням витвору мистецтва лише з непотребу. Цей напрям часто виділяють в енвайронментальному мистецтві, у якому творчість художників покликана привернути увагу до захисту довкілля.

ДИЗАЙН / DESIGN –

це творча діяльність, метою якої є визначення формальних якостей промислових виробів, тобто зовнішніх рис виробу, його структурних і функціональних взаємозв'язків – усього, що робить предмет цілісним як для споживача, так і виробника.

ДИЗАЙН УПАКОВКИ / PACKAGING DESIGN –

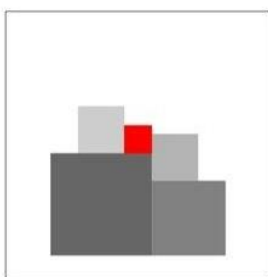
процес проєктування або оформлення упаковки продукту відповідно до затверджених візуальними константами торгової марки бренду, до якого належить продукт.

ДИЗАЙНЕР / DESIGNER –

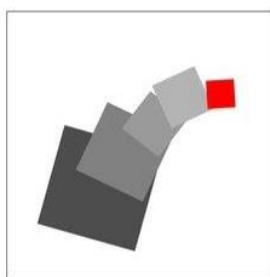

це творча особистість, яка вміє креативно втілювати свої ідеї в життя, володіє відмінним почуттям естетики та гармонії, знає, як створити гармонійну композицію.

ДИНАМІКА В ДИЗАЙНІ –

Статика

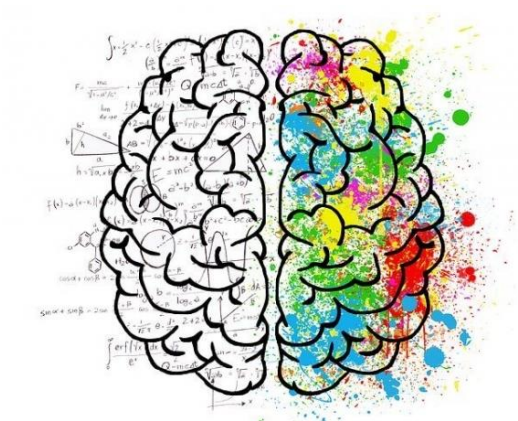
Динаміка

візуальне відчуття руху, що створюють елементами дизайну: формами, малюнками, візуальними ефектами. Візуальне відчуття означає, що рух маємо на увазі, а фізичне переміщення не відбувається.

ДИНАМІЧНА КОМПОЗИЦІЯ / DYNAMIC COMPOSITION –

композиція, при якій виникає враження руху та внутрішньої динаміки.

ДИСОНАНС / DISSONANCE –

неузгодженість композиційних елементів за масштабністю, спрямованістю форм, кольором, силуетними характеристиками тощо.

ДОДАТКОВИЙ КОЛІР / COMPLEMENTARY COLOR –

це протилежні кольори на колірному колі. Додаткові кольори в дизайні можуть збільшувати й підсилювати дію зовнішнього вигляду об'єкта, який дизайнер прагне виділити кольором.

ДУОТОН / DUOTONE –

це зображення, що складається з двох кольорів.

Е

ЕКЛЕКТИКА / ECLECTICISM

(від гр. *eklektikos* – вибирати) –

поєднання в одному творі або явищі різнорідних, інколи протилежних принципів, поглядів, теорій, художніх елементів та ін.

ЕКСЛІБРИС / EXLIBRIS

(лат. *ex libris* – із книжок) –

книжковий знак, невелика художньо виконана етикетка, де вказано, кому належить книжка; розміщують на внутрішній стороні палітурки.

ЕЛЕМЕНТ ДИЗАЙНУ –

частини або компоненти, які можна виділити й визначити в будь-якій візуальній композиції або творі мистецтва. Вони створюють структуру твору та можуть транслювати різні ідеї. Елементи дизайну – крапка, лінія, форма (фігура), рух, колір, візерунок, текстура, простір, текст, шрифт.

ЕМПІРИЗМ / EMPIRICISM

(від гр. *empeiria* – досвід) –

напрямок у теорії пізнання, у якому джерелом знання вважають чуттєвий досвід. Емпіризм має багато спільного із сенсуалізмом і протистоїть раціоналізму.

ЕСКІЗ/ SKETCH

(від грец. – імпровізований вірш) –

у дизайні графічне зображення, яке відтворює об'єкт, що проєктують, у загальних і найхарактерніших рисах, без ретельного опрацювання деталей.

ЕСТАМП / ENGRAVING

(фр. *estampe* – відбиток) –

твір друкованої графіки (гравюра, офорт, літографія, шовкографія тощо), що являє собою відбиток на папері, рідко – на шовку й інших матеріалах.

ЕСТЕТИЧНА ОЦІНКА / AESTHETIC ASSESSMENT –

установлення значущості предметів, явищ дійсності й мистецтва з позицій уявлень особи про прекрасне. Процес оцінювання має суб'єктивний характер, оскільки визначається інтересами та потребами особи, які безпосередньо залежать від її світогляду, рівня культурного розвитку.

ЕТНІЧНИЙ ЗВИЧАЙ / ETHNIC CUSTOMS –

традиції, обряди, культи, свята, тобто всі дії, пов'язані з минулим і сучасним, родинні та громадські явища етнічного походження, які супроводжують етнічне життя і зберігають духовну культуру народу.

ЕТНОСТИЛЬ / ETHNO STYLE –

стиль, що містить національні особливості дизайну певної країни.

ЕТНОГРАФІЯ / ETHNOGRAPHY –

гуманітарна наука, що описує етноси, їхні особливості.

ЕТНОДИЗАЙН / ETHNO-DESIGN –

трансформація елементів національної культури, зокрема декоративно-ужиткового мистецтва (форм, орнаментів, колористики, традиційних технік тощо) у сучасну рекламну комунікацію. Є елементом збереження і збагачення національного колориту, історії та традицій конкретної етнокультури.

ЕТНОКУЛЬТУРА / ETHNICULTURE –

це сукупність матеріальних і духовних цінностей, які виробив певний етнос упродовж своєї історії на власній території засобами етнічного самовираження (рідна мова, рідна релігія). Специфіку етнокультури кожного народу визначає комплекс різноманітних ознак, а не окремі його елементи.

ЕТЮД / ETUDE (від фр. – вивчення) –

в образотворчому мистецтві підготовчий твір, який виконує художник з натури з метою її вивчення; первісний, допоміжний малюнок для майбутнього твору, ескіз.

Ж

ЖАНР / GENRE (від фр. *genre* – рід, вид) –

підрозділ кожного виду мистецтва, зумовлений різноманітністю конкретних можливостей художнього осягнення дійсності, що диференціюють за різними класифікаційними ознаками (тематичними, структурними, функціональними тощо).

ЗАДУМ / CONCEPT –

сформоване у творчій уяві художника конкретне й цілісне уявлення про основні риси змісту й форми художнього твору до початку практичної роботи над ним.

ЗАРИСОВКА / SKETCH –

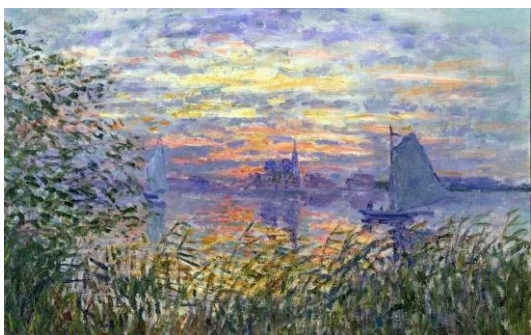

це нарис майбутньої картини або малюнка, який роблять, зазвичай, поза майстернею з метою збирання матеріалу для майбутнього твору. Зарисовка відрізняється від ескізу тим, що в ній можуть досить ретельно промальовувати різні деталі, які надалі допоможуть у роботі над картиною або малюнком.

ЗНАК / SIGN –

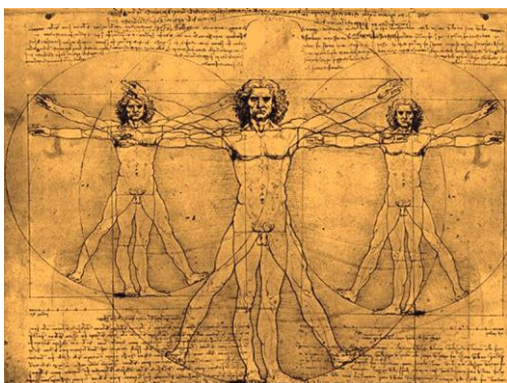

матеріальний, чуттєво сприйманий об'єкт, який виступає в процесах пізнання та спілкування в ролі замітника (представника) іншого предмета, явища, дії або події і який використовують для одержання, зберігання, перетворення та передачі інформації.

ЗОБРАЖЕНІСТЬ / IMAGE –

відтворення засобами мистецтва зовнішнього, чуттєво-конкретного вигляду явища дійсності.

ЗОЛОТИЙ ПЕРЕТИН / GOLDEN RATIO –

співвідношення двох величин, коли в результаті ділення більшого на менше виходить число 1,618. За допомогою правила золотого перерізу можна зробити картинки зручними для сприйняття ока, задати напрям погляду реципієнта по зображенню – від вільнішого простору до більш насиченої частини.

I

ІДЕЯ / IDEA

(від грец. – початок, основа) –

у дизайні головна, визначальна думка дизайнерського твору.

ІЄРАРХІЯ / HIERARCHY –

у типографіці система організації, що визначає порядок важливості між даними, спрощує навігацію в контенті. Це допомагає спрямовувати погляд читача від початку секції до кінця, дає змогу виділити необхідну інформацію.

ІКОНКА/ ICON –

картинки, які використовують для репрезентації будь-якого об'єкта або дії. Наприклад, зображення ручки може представляти процес написання чого-небудь або просто саму ручку як об'єкт.

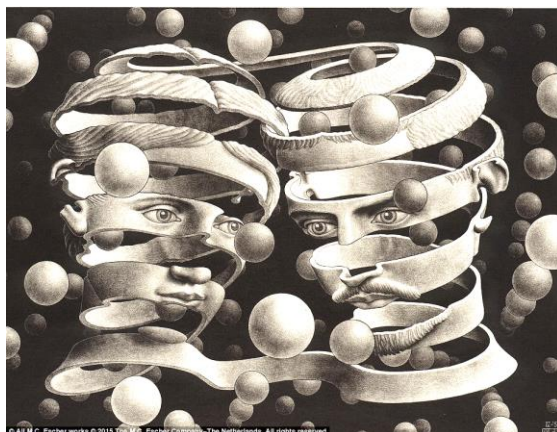
ІЛЮСТРАЦІЯ / ILLUSTRATION –

це загальний термін для будь-якої фотографії, малюнка, креслення, діаграми або зображення, що слугує для того, щоб підсилити дію друкарського твору. Термін зазвичай використовують, щоб позначати малюнки, креслення або діаграми та відрізняти їх від фотографій.

ІМАНЕНТНИЙ/ IMMANENT (від лат. *immanens* – властивий чому-небудь) –

поняття, яким називають дещо внутрішньо властиве предмету, явищу або процесу.

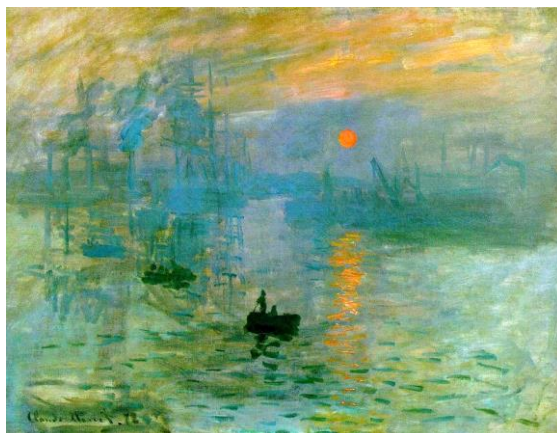
ІМП-АРТ/ IMP-ART –

один із напрямів оп-арту. Основна мета імп-арту – зображення неможливих фігур та об'єктів для створення оптичної ілюзії і неможливої реальності.

ІМПРЕСІОНІЗМ / IMPRESSIONISM

(франц. *impressionisme*, від *impression* – враження) –

напрямок у мистецтві, зокрема літературі, кінця XIX – поч. XX ст. Провідна мета – витончене відтворення суб'єктивних швидкоплинних вражень і спостережень, мінливих почуттів і переживань художника.

ІНІЦІАЛ / INITIAL

(від лат. *initium* – початок) –

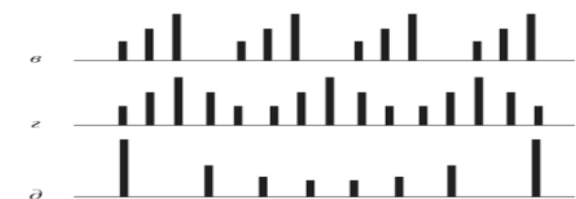
збільшена заголовна літера будь-якого розділу в тексті рукописної чи друкованої книги, оздоблена орнаментом, ілюстративним малюнком, зокрема зображенням людських фігур, тварин, жанровими сценками. Ініціал у сучасних друкованих книгах виконують у техніці гравюри.

ІНСТАЛЯЦІЯ / INSTALLATION

(від англ. *installation* – установка) –

просторова комбінація з готових промислових, природних або створених художником об'єктів живопису, скульптури, текстової чи візуальної інформації тощо. Різновидом інсталяції є асамбляж (комбінація предметів). Створюючи незвичні, несподівані сполучення звичних речей, художник надає їм нового символічного сенсу.

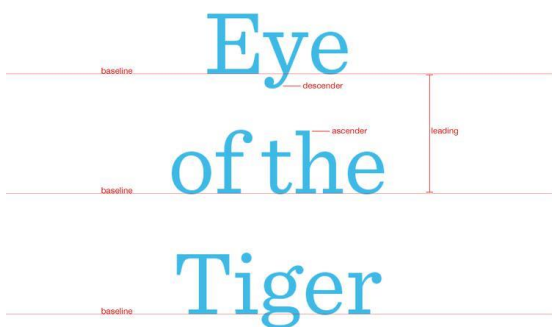
ІНТЕРВАЛ / INTERVAL –

просторовий проміжок, який відділяє ритмічні елементи один від одного.

ІНТЕР'ЄР / INTERIOR – "

внутрішній вигляд, архітектурний і художньо оформлений простір житлової або суспільної будівлі.

ІНТЕРЛІНЬЯЖ / INTERLINING –

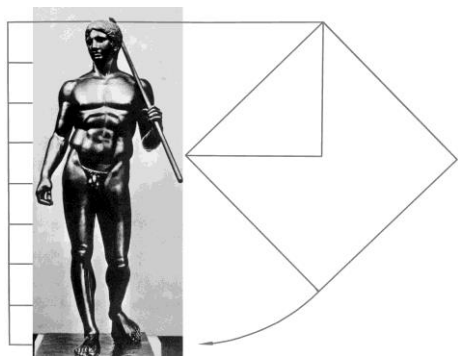
це відстань між рядками тексту. Зазвичай інтерліньяж роблять приблизно в півтора раза більше розміру самих букв, це допомагає досягти балансу між текстом і «повітрям».

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ / INTERPRETATION

(лат. *interpretatio*) –

тлумачення будь-чого, зокрема самостійне творче розкриття смислу художнього твору, виражене в його виконанні (виконавська інтерпретація) або в словесному судженні (вербальна інтерпретація).

К

КАНОН / CANON

(від гр. *kanon* – правило, норма) –

нормативний зразок; сукупність правил, прийомів, форм діяльності та творчості.

КЕРАМІКА / CERAMICS –

гончарне мистецтво, загальна назва всіх видів виробів з обпаленої глини.

КЕРНІНГ / KERNING –

це процес використання негативного значення міжбуквеного проміжку (зменшення міжбуквених пропусків) між певними поєднаннями знаків з тим, аби вони виявилися ближчими один до одного.

Кернінговані букви – загальні для курсиву, рукописного та похилого шрифтів.

КІНЕТИЧНЕ МИСТЕЦТВО / KINETIC ART (від грец.

kineticos – приводить у рух) –

течія в сучасному мистецтві, пов'язана із широким застосуванням рухомих об'єктів, тобто основою є ідея руху форми.

КІТЧ / KITCH –

від нім. *Kitsch* – мотлох, несмак; діалектне *kitschen* – бруднити, *verkitschen* – здешевлювати) –

напрям у мистецтві, масова продукція або предмет ужитку; річ, позбавлена смаку, дешевизна.

КЛАСИЦИЗМ / CLASSICISM –
(лат. *classicus* – зразковий) –

напрям у європейському мистецтві,
який уперше заявив про себе
в культурі XVI ст. Найбільшого
розквіту досяг у Франції XVII ст.

КОЛЕКЦІЯ / COLLECTION –

однорідні або підібрані за певними
ознаками предмети, які незалежно
від культурної цінності кожного
з них становлять художню, історичну,
етнографічну чи наукову цінність.

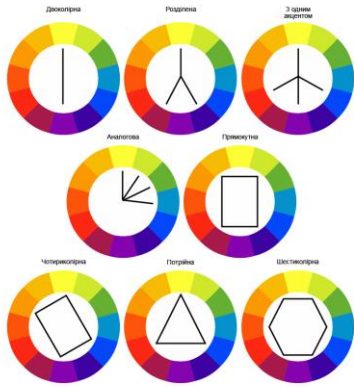
КОЛІР / COLOR –

це властивість тіл викликати те чи
інше зорове відчуття згідно зі спек-
тральним складом відбитого або
випромінюваного ними світла.
Кольори поділяють на дві групи:
ахроматичні й хроматичні.

КОЛІРНА ПАЛЕТКА /
COLOR PALLET –

набір кольорів, які можуть бути
використані для ілюстрацій
або дизайнерських робіт,
що репрезентують бренд.
Вибрані кольори повинні гармонійно
співвідноситися між собою.

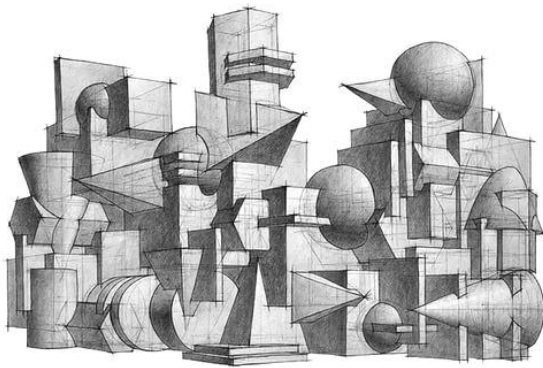
КОЛЬОРОЗНАВСТВО / COLORING –

аналіз процесу сприйняття і розрізнення кольору на основі систематизованих знань з фізики, фізіології та психології.

КОМБІНАТОРИКА / COMBINATORICS

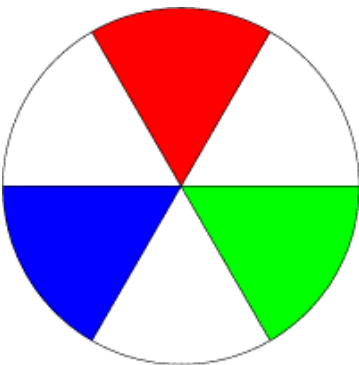
(від лат. – з'єдную, сполучаю) –

один з методів формоутворення в дизайні, заснований на пошуку, дослідженні та застосуванні закономірностей варіантної зміни просторових, конструктивних, функціональних і графічних структур, а також на способах проектування об'єктів дизайну з типових елементів.

КОМПЛІМЕНТАРНІСТЬ / COMPLEMENTARY –

компліментарними називають кольори, які знаходяться один навпроти одного в колірному колі (наприклад червоний і зелений). Кольори, розташовані на протилежних точках кола, дають змогу «грати» з контрастністю і виділяти потрібні об'єкти.

КОМПОЗИЦІЯ / COMPOSITION

(від лат. *compositio* – складання, поєднання) –

співвідношення в різних видах мистецтва складників художнього твору, що становлять єдине ціле.

КОМПОНУВАННЯ / COMPONENTENCE

(від лат. — складання) —

процес пошуку оптимального взаємного розташування елементів матеріального предмета та просторового об'єднання їх у єдине ціле, а також результат цього процесу. Важлива складова частина процесу формоутворення в дизайні.

КОНТЕНТ / CONTENT —

інформація, спрямована на кінцевих користувачів (аудиторію), яку розробник складає самостійно або копіює з дотриманням чинного законодавства.

КОНТРАСТ / CONTRAST

(від фр. — протилежність) —

різко окреслена протилежність у чомусь. У дизайні — наявність протилежних характеристик в одному об'єкті або між об'єктами: велике — мале, площинне — рельєфне, гладке — шорстке тощо.

КОНЦЕПТУАЛІЗМ / CONCEPTUALISM (від англ. *concept* – поняття, ідея, загальне уявлення) –

один із найзначніших напрямів сучасного мистецтва (власне, майже все сучасне мистецтво належить до концептуалізму), інтелектуальний напрям авангарду. Концептуалізм дематеріалізує мистецтво (його ще називають «антимистецтвом»), концентруючи увагу на процесі формування творчої ідеї і репрезентуючи її різноманітними візуальними або аудіовізуальними знаками.

КОНЦЕПЦІЯ / CONCEPTION (від лат. – сприйняття) –

система поглядів на певне явище, основна ідея, ідейний задум твору.

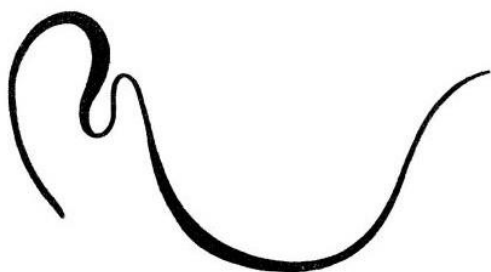
КРАПКА / DOT –

це слід від дотику графічного матеріалу. Фактично є плямою круглої форми, що зменшена в безліч разів. Рисунки крапкою роблять шляхом нанесення великої кількості крапок однакового розміру. Сукупність крапок може давати різні світлові тони. Усе залежить від щільності нанесення крапок. Застосовують у графіці разом з іншими засобами графічної виразності.

Л

ЛІНІЯ / LINE –

універсальний спосіб, яким можна користуватись від початкових ескізів до закінченої графічної роботи. Лінія не тільки окреслює форму, передає об'єм, а й несе в собі емоційний заряд. Вона набуває різних графічних якостей залежно від того, як її застосовано, яким інструментом зроблено, якими матеріалами та кольором.

ЛОГОТИП / LOGOTYPE

(від грец. – слово + відбиток) —

коротке текстове позначення, що складається з одного слова або поєднання кількох слів і є символічним позначенням фірми, її продукту тощо.

ЛОУБРОУ АРТ / LOWBROW ART –

напрямок у сучасному мистецтві, що виник у кінці 1970-х років в Лос-Анджелесі. Основу напрямку становлять сучасні молодіжні субкультури, панк-рок, комікси й інші символи попкультури, що доводять знайомі образи до гіпертрофованих, сюрреалістичних форм.

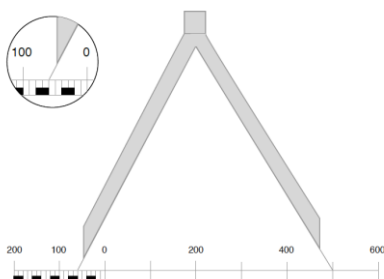
М

МАКЕТ / MODEL

(від фр. – модель, ескіз) –

матеріальне просторове відтворення проєктованого виробу. Макет виконують на проміжних стадіях проєктування, або ж він є частиною завершеного проєкту. У поліграфічних виданнях він головний проєктний документ (макет книги, часопису тощо).

МАСШТАБ / SCALE –

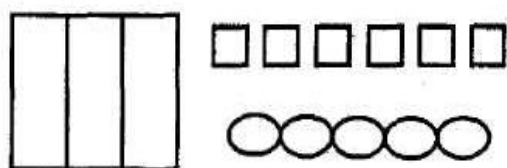
співвідношення розмірів однієї величини до розмірів іншої величини.

МЕЙЛ-АРТ / MAIL ART –

вид образотворчого мистецтва, що застосовує поштові марки й інші поштові матеріали як образотворчий засіб.

МЕТРИЧНА КОМПОЗИЦІЯ / METRIC COMPOSITION –

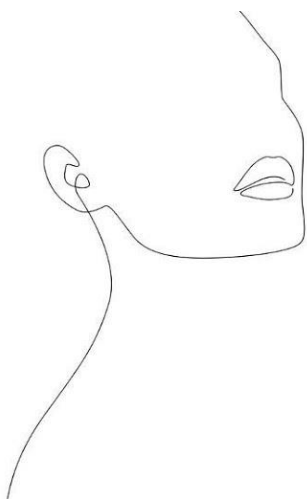

композиція, яку використовують у декоративно-прикладному мистецтві. Елемент композиції може повторюватися нескінченно, без зміни.

МИСТЕЦТВО / ART –

одна із форм суспільної свідомості; вид людської діяльності, що відбиває дійсність у конкретно-чуттєвих образах, відповідно до певних естетичних ідеалів. У широкому сенсі – досконале вміння в якійсь справі, галузі; майстерність.

МІНІМАЛІЗМ / MINIMALISM (від лат. *minimum* – найменше) –

напрямок у низці мистецтв, основою якого є мінімальна трансформація використовуваних у процесі творчості матеріалів, простота й однаковість форм, монохромність, творче самообмеження художника. Найбільше цей напрям представлений у музиці, скульптурі й архітектурі.

МОДА / FASHION

(фр. *mode*, від лат. *modus* – міра, образ, спосіб, правило, розпорядження) –

нетривале панування певного смаку в певній сфері життя чи культури.

МОДЕРНІЗАЦІЯ / MODERNIZATION

(від фр. – поновлення) –

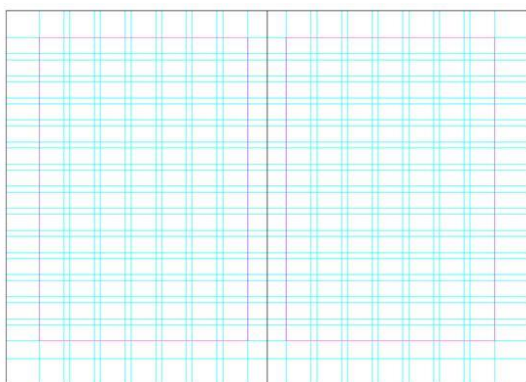
у дизайні зміна структури виробу та (або) його зовнішнього вигляду з огляду на потреби часу. Модернізація передбачає зміну одного чи кількох параметрів виробу: конструкції, форми, матеріалу тощо.

МОДЕРНІЗМ / MODERNISM

(фр. – новітній, сучасний) –

художньо-естетична система, що склалася і діяла у XX ст. Об'єднувала багато відносно самостійних напрямів і течій (експресіонізм, кубізм, конструктивізм, імажинізм, сюрреалізм, абстракціонізм, поп-арт й ін.). Становлення модернізму підготувала така його стадія як мангардизм. Основні ідейні настанови впливали із сутностей індустріального суспільства.

МОДУЛЬНА СІТКА / MODULAR NETWORK –

це сукупність невидимих прямих ліній, що взаємоперпендикулярні між собою та формують у місцях перетину вершини можливих модулів.

МОКАП / МОСАР –

шаблон, на який «приміряють» готовий логотип і стиль. За допомогою мокапу можна уявити, який вигляд матиме логотип у реальності, і протестувати кілька варіантів дизайну без фінансових затрат на друкарню.

МОНОГРАМА / MONOGRAM –

з'єднані в один знак або переплетені у вигляді візерунка одна чи кілька початкових літер імені чи прізвища.

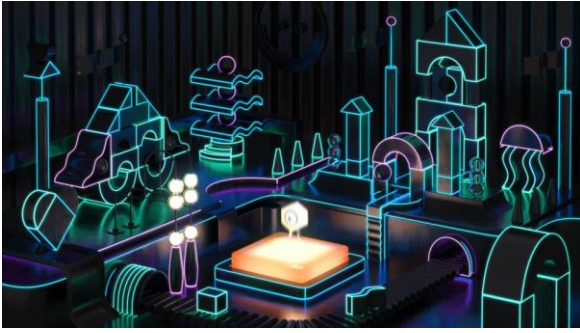
МОНОХРОМНІСТЬ / MONOCHROME –

термін, що використовують для опису дизайну або фотографій, які зроблені в одному кольорі або в різних відтінках одного кольору. Цей прийом часто використовують для надання зображенню ефекту старовини.

МОНОШИРИННИЙ ШРИФТ / MONOSPACED FONT –

шрифт, у якому символи й букви займають рівну кількість горизонтального простору.

МОУШІН ДИЗАЙН / MOUSEN DESIGN –

візуальне оформлення для відео, телебачення і кіно. Створюють за допомогою комп'ютерних технологій.

МУРАЛ / MURAL –

художній розпис зовнішніх стін будинків у міському просторі; стінопис.

Н

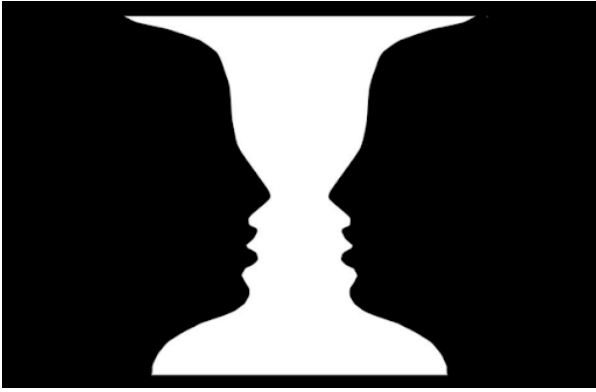
НАТХНЕННЯ / INSPIRATION –

особливий стан людини, типова для творчості риса, її складовий елемент, який характеризується, з одного боку, високою продуктивністю, з другого – величезним підйомом і напругою сил людини.

НАЧЕРК / OUTLINE –

короткочасна замальовка.

НЕГАТИВНИЙ ПРОСТІР / NEGATIVE SPACE –

(часто називають «білим» простором) просто порожній простір, що оточує об'єкт на зображенні.

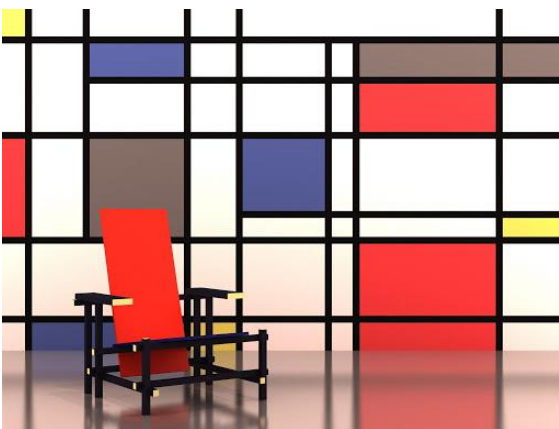

НЕОКЛАСИЦИЗМ / NEOCLASSICISM

(від грец. νέος – молодий, новий + класицизм = новий класицизм) –

стиль у світовому мистецтві (живописі, скульптурі, музиці, літературі) й архітектурі кінця XVIII – початку XIX ст.

Назву «неокласицизм» використовують, щоб вирізнити цей стиль від спорідненого з ним класицизму кінця XVII ст.

НЕОПЛАСТИЦИЗМ / NEOPLASTICISM –

течія в мистецтві Голландії XX ст., що пропагує «чисту» геометризovanу форму (в архітектурі, живописі й інших мистецтвах). Це поняття увів Піт Мондріан для визначення напрямку в абстрактному мистецтві, що проіснував у 1917–1928 роках у Голландії та згуртував художників, об'єднаних навколо журналу «De Stijl».

НЮАНС / NUANCE

(фр. – відтінок) –

відтінок, ледве помітна різниця у формі, кольорі, розмірі тощо.

ОП-АРТ / OP ART –

стиль сучасного мистецтва, який широко використовує оптичні ілюзії.

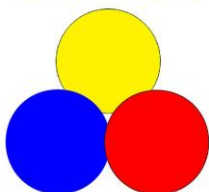

ОРНАМЕНТ / ORNAMENT

(від лат. – оздоба, прикраса) –

візерунок, побудований на ритмічно впорядкованих елементах.

ОСНОВНІ КОЛЬОРИ
КОЛІРНА ТРІАДА
ПЕРВИННІ КОЛЬОРИ

20

ОСНОВНІ КОЛЬОРИ / BASIC COLORS –

кольори, при змішуванні яких можна отримати інші кольори та відтінки. До основних кольорів належать червоний, жовтий і синій.

П

ПАНКУЛЬТУРА / PANCUL- TURE (від грец. *pan* – усе) –

людська культура загалом, весь комплекс культурних характеристик.

ПАПІР / PAPER –

це підкладка для друку, зроблена з целюлозних волокон, отриманих з рослин; інколи комбінують із синтетичними волокнами.

ПАРАЛАКС / PARALLAX –

це ефект під час прокрутки, наприклад, фон рухається повільніше, ніж передній план, створюючи заворожливе 3D-відчуття, коли ви прокручуєте сторінку вниз. Паралакс може забезпечити приємний ефект глибини на екрані.

ПАТЕРН / PATTERN –

це система передбачувано повторюваних елементів, які створюють єдину структуру. У графічному дизайні патерн – це візерунок, який містить у собі повторювані за певними правилами фігури.

ПЕРФОРМАНС / PERFORMANCE –

форма сучасного мистецтва, основою якого становлять дії художника або групи в певному місці і в певний час. Перформансом можна вважати будь-яку ситуацію, що містить чотири базові елементи: час, місце, тіло художника та стосунки художника з глядачем.

K36

ПІКТОГРАМА / PICTOGRAM –

стилізоване та легко впізнаване графічне зображення, спрощене з метою полегшення візуального сприйняття. Мета – посилення характерних рис зображуваного предмета.

ПІН-АП / PIN UP –

особливий стиль американської графіки, поширений у середині XX ст.

ПЛАКАТ / POSTER

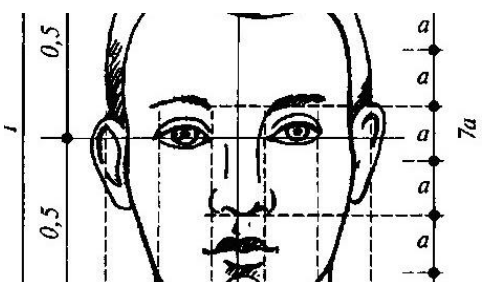
(від нім. та фр. – оголошення, афіша) –

графічний твір, виконаний на великому аркуші зі стислим пояснювальним текстом, що має інформаційну, рекламну, агітаційну, навчальну або іншу мету.

ПЛАСТИЧНІСТЬ / PLASTICITY –

художня виразність об'ємних форм у скульптурі, архітектурі чи зображенні на площині.

ПОП-АРТ / POP ART –

мистецтво, що виникло в Америці як реакція на абстрактне (безпредметне) мистецтво. Твори мистецтва художників поп-арту – це колажі, комбінації з побутових речей на полотні.

ПРЕТ-А-ПОРТЕ / PRE-A-PORTE (фр. *prêt-à-porter* – готове вбрання) –

моделі готового одягу, які виробляють великими партіями та в стандартних розмірах. Одяг продають як у маленьких крамницях-бутиках, так й у великих універсальних магазинах.

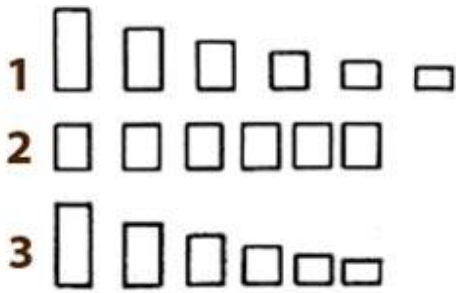
ПРОЄКТ / PROJECT

(від лат. – кинутий уперед) –

у дизайні проміжний чи кінцевий опис об'єкта проєктування. Цей опис фіксують у відповідній дизайнерській документації (графіка, макет, пояснювальна записка). Дизайнерська документація необхідна для складання технічної документації, виробництва та подальшої експлуатації продукції.

ПРОПОРЦІЯ / PROPORTION –

розмірність, співвідношення між спорудами в ансамблі, між будівлею і її частинами, між частинами та їхніми елементами.

ПРОСТИЙ РИТМ / SIMPLE RHYTHM –

повторення одних і тих самих форм.

Р

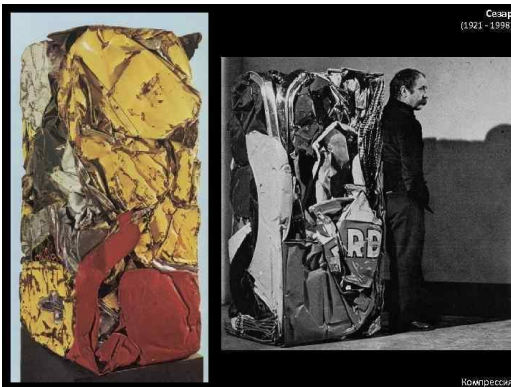

РАЙОНІЗМ / LUCHISM –

оригінальна художня теорія і течія в живописі російського авангарду 1910-х років, один з ранніх напрямів абстракціонізму.

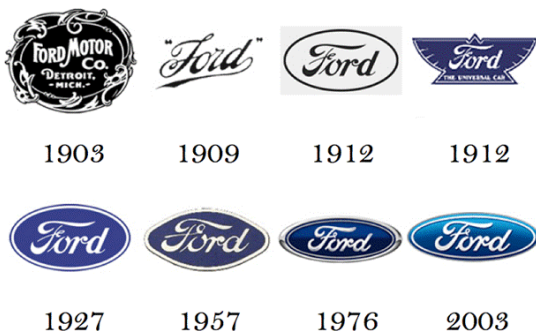
РЕАЛІЗМ НУВО / REALISM NUVO

(фр. *nouveau réalisme*) –

напрямок, що об'єднує художників, які разом з критиком і теоретиком П'єром Рестані підписали маніфест 27 жовтня 1960 року в Парижі.

РЕБРЕНДИНГ / REBRANDING –

активна маркетингова стратегія; містить комплекс заходів щодо зміни бренду (як компанії, так і виробленого нею товару) або його складових: назви, логотипу, слогану, візуального оформлення – зі зміною позиціонування.

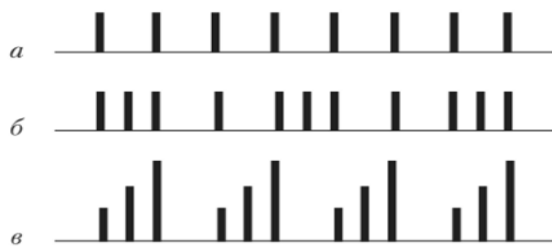
РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ / REPRESENTATION –

це повторне відтворення баченого, почутого, відчутого; опосередковане, або «вторинне» (через подібність), відтворення у свідомості людини образів (прототипів) матеріальних або ідеальних об'єктів.

РИТМ / RHYTHM

(від грец. – розміреність, узгодженість) –

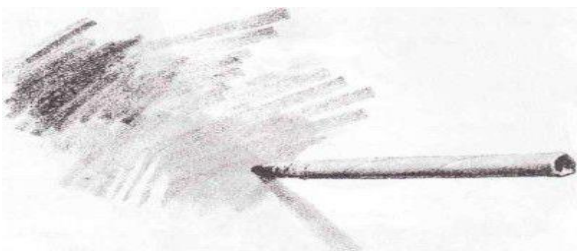

чергування впорядкованих елементів (звукових, мовних, зображальних). Відчуття ритму виникає за наявності не менше 3–5 повторювань. У дизайні один із засобів художньої виразності.

РІВНОВАГА / BALANCE –

стан композиційного рішення, при якому всі елементи збалансовані між собою.

РОЗТУШОВКА / FEATHERING –

методика дизайну, що використовують для згладжування країв об'єкта.

РОКОКО / ROCOCO –

термін, який почали вживати в середині XVIII ст.; його використовували з негативним відтінком. У XIX ст. стиль рококо неправомерно вважали продовженням стилю бароко або навіть вищою його стадією.

РОМАНТИЗМ / ROMANTICISM (фр. *romans*) –

ідейний рух у мистецтві, зокрема й літературі, що виник наприкінці XVIII ст. в Німеччині, Великій Британії і Франції, поширився на початку XIX ст. в Російській імперії, Польщі й Австрії, а із середини XIX ст. охопив інші країни Європи, а також Північної та Південної Америки.

С

САМОВИЗНАЧЕННЯ / SELF-DETERMINATION –

це усвідомлення людиною власних особливостей, можливостей, здібностей, вибір критеріїв, норм оцінювання себе; складний процес саморозвитку людини. Різновиди самовизначення: особистісне та професійне; вони постійно взаємодіють.

СИЛУЕТ / SILHOUETTE –

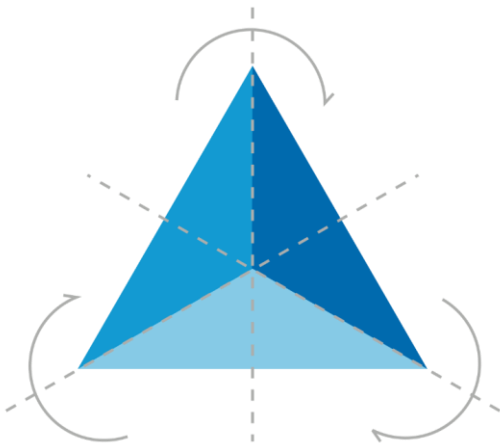
обрис об'єкта, площинне однотонне зображення його.

СИМВОЛ / SYMBOL

(з грец. – знак) –

умовне позначення якого-небудь предмета, поняття або явища; художній образ, що умовно відтворює усталену думку, ідею, почуття.

СИМЕТРИЯ / SYMMETRY

(від грец. – відповідність) –

розміщення точок або частин предмета в просторі, коли одна половина є ніби дзеркальним відображенням іншої.

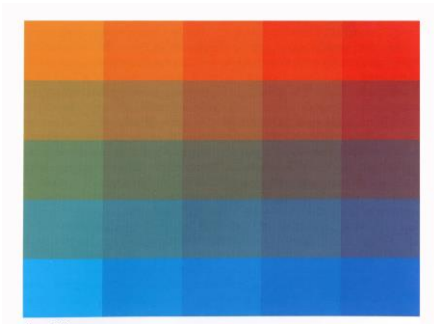
СИНЕМАГРАФ / SINEMAGRAPH –

це фотографія, яка оживлює певні свої частини за допомогою повторюваного руху. Це робить світлину більш реалістичною, привабливою та часто провокаційною. Цей ефект використовують, щоб привернути увагу до свого інтернет-ресурсу.

СИНТЕЗ МИСТЕЦТВ / SYNTHESIS OF ART –

поєднання різних видів мистецтва з метою посилення естетичного впливу. Наприклад, архітектурно-художній синтез мистецтв наявний в архітектурі, образотворчому та декоративному мистецтві.

СКЛАДЕНІ КОЛЬОРИ / COLORED COLORS –

кольори, які можна отримати за допомогою змішування основних барв. До складених кольорів належать оранжевий, фіолетовий, зелений.

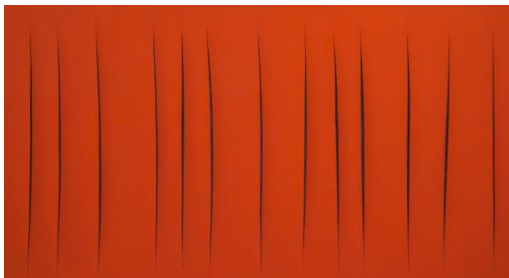
СКЛАДНИЙ РИТМ / COMPLEX RHYTHM –

ритм, що повторює групи форм.

СОЦ-АРТ / SOTS ART –

один з напрямів постмодерністського мистецтва, що виник як пародія на офіційне радянське мистецтво та образи сучасної масової культури загалом. Це відбилось в його іронічній назві, що поєднала поняття соцреалізму й поп-арту.

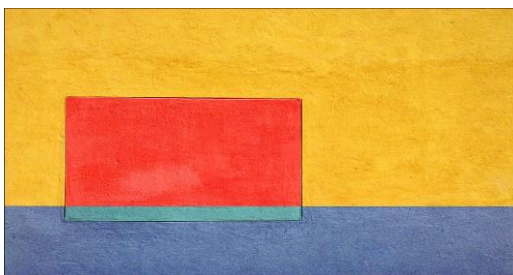
СПАЦІАЛІЗМ / SPECIALISM –

концепція руху в мистецтві, яка пропонує розглядати живопис і скульптуру як один вид мистецтва, що поєднує колір, звук, простір, рух і час.

СТАЙЛ-ГАЙДИ / STYLE GUIDE –

набір стандартів для дизайну всього, що пов'язано з брендом: лендинг (сайт-вітрина), візитки, надруковані документи. Мета створення – забезпечення цілковитої однаковості всього, що містить ім'я бренду.

СТАТИЧНА КОМПОЗИЦІЯ / STATIC COMPOSITION –

композиція, що створює враження нерухомості.

СТИЛІЗАЦІЯ / STYLIZATION (фр. *stylisation*, від *style* – стиль) –

навмисна імітація формальних ознак та образної системи певного стилю в новому, не звичайному для нього художньому контексті.

СУБТРАКТИВНИЙ МЕТОД / SUBTRACTIVE METHOD –

принцип «віднімання» основних кольорів (блакитний, пурпуровий, жовтий) від білого. При накладанні таких основних кольорів утворюється чорний колір.

До субтрактивних світлофільтрів належать блакитний, пурпуровий і жовтий кольори.

Т

ТАШИЗМ / TASHISM

(від фр. *tachisme*, *tache* – пляма) –

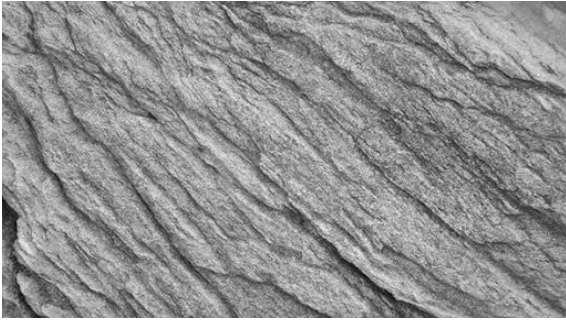

течія в образотворчому мистецтві 1950–1960-х років, що є різновидом абстрактного експресіонізму. Сьогодні цей метод створення картин часто використовують в арттерапевтичній сфері, зокрема в практиці медитативного живопису.

ТВОРЧІСТЬ / ART –

продуктивна людська діяльність, здатна породжувати якісно нові матеріальні та духовні цінності суспільного значення. Розвиток творчого потенціалу особистості є важливою умовою розвитку культури.

ТЕКСТУРА / TEXTURE

(від лат. — тканина, зв'язок, будова) —

природний малюнок на поверхні перерізу деревини, каменю, полікристалічного тіла тощо.

ТЕНЕБРИЗМ / TENNISM

(іт. *tenebre* — тінь) —

живописна манера, техніка і тип композиції, в основі чого робота зі світлотінню. У картинах, виконаних у такій манері, пряме, густе світло моделює об'єми та формує контрастні світлові ефекти з неосвітленими ділянками, що слугують як тло.

ТЕПЛІ КОЛЬОРИ / WARM COLORS —

це червоний, помаранчевий, жовтий кольори й такі, що містять частинку цих кольорів.

ТОН / TONE —

насиченість кольору, плавний перехід від найсвітлішого до найтемнішого.

ТОТОЖНІСТЬ / IDENTITY –

повтор одної чи кількох
об'єктивних властивостей
у різних формах композиції.

**ТРАНСАВАНГАРД /
TRANSAVANGUARD –**

термін, що позначає нові напрями в мистецтві останніх десятиліть XX ст. (новітні варіанти концептуального мистецтва). Нерідко неправомірно ототожнюють з постмодернізмом — більш змістовним поняттям.

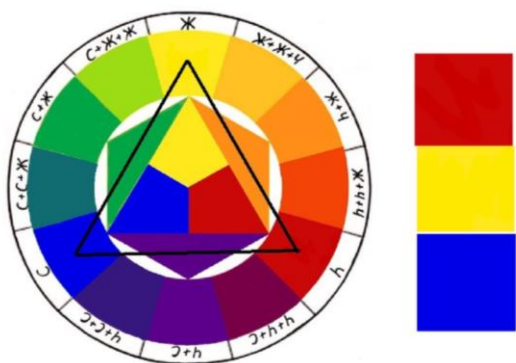

ТРАНСФОРМАЦІЯ / TRANSFORMATION –

зміна, перетворення шляхом швидкої зміни площини, форми, об'єму.

ТРЕНД / TREND –

у широкому сенсі напрям розвитку в певній галузі (одяг, фінанси, технології, дизайн); явище, продукт чи предмет, що задають тон у цій сфері.

ТРИАДА / TRIADS –

поєднання трьох кольорів, що перебувають на однаковій відстані один від одного. Забезпечує високу контрастність при збереженні гармонії.

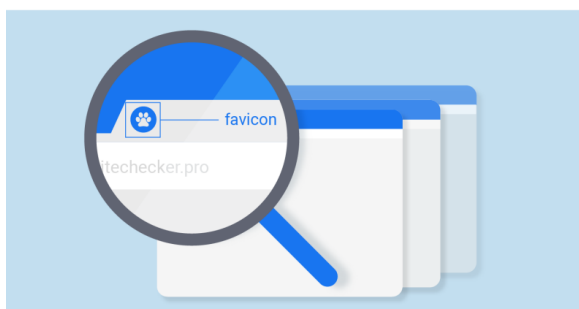
У

УНІФІКАЦІЯ / UNIFICATION –

приведення до одноманітності, до єдиної форми або системи. Рациональне скорочення числа видів об'єктів однакового функціонального призначення. Найпоширеніший метод стандартизації.

Ф

ФАВІКОН / FAVICON –

значок сайту, який відображається у вкладці браузера та на панелі закладок. Важлива частина фірмового стилю, допомагає знайти сайт серед інших закладок.

ФАКТУРА / INVOICE –

сукупність різноманітних технічних прийомів обробки матеріальної поверхні, що використовують як засоби художньо-декоративної виразності предмета.

ФІРМОВИЙ СТИЛЬ / CORPORATE IDENTITY –

візуальна ідентифікація, стильова єдність елементів фірми – від середовища до продукції.

ФОЛЬК-АРТ / FOLKART –

народне мистецтво, що охоплює всі форми візуального мистецтва, створені в контексті народної культури.

ФОН (ТЛО) / BACKGROUND (фр. *fond* – глибинна частина) –

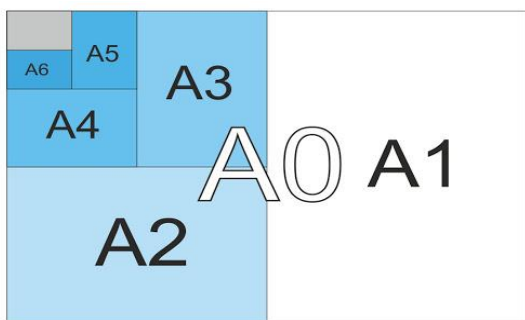
в образотворчому мистецтві задній просторовий план композиції. Може бути глухим або нейтральним, тобто без зображення, а може містити в собі елементи будь-яких жанрів (пейзажу, інтер'єру).

ФОРМА / FORM

(від лат. – зовнішність, устрій) –

- 1) зовнішній вигляд, об'ємно-просторова організація матеріального предмета;
- 2) зовнішнє вираження будь-якого внутрішнього змісту.

ФОРМАТ / FORMAT

(від нім. *Format*, фр. *format*, лат. *forma* – вид, зовнішність) –

розмір книги, аркуша, картки тощо (приклад: формат паперу).

ФОРМОУТВОРЕННЯ / FORMATION –

категорія художньої діяльності, дизайнерської і технічної творчості, що виражає процес становлення і творення форми.

Х

ХОЛОДНІ КОЛЬОРИ / COLD COLORS –

синій, зелений, фіолетовий. Мають здатність заспокоювати.

ХУДОЖНІЙ ЗМІСТ / ART CONTENT –

особливості життєвого матеріалу, який покладено в основу мистецького твору; спосіб його ідейно-естетичного осмислення. Значення іманентне (від лат. *immanens*) – внутрішньо властиве певному предмету; таке, що відповідає його природі.

ХУДОЖНІЙ НАПРЯМ / ARTWORK –

спільність художніх явищ, що сформована історично та характеризує певні епохи й творчість митців, яких згуртовує відносна єдність світоглядних та естетичних орієнтацій, принципів художнього відтворення дійсності.

ХУДОЖНІЙ ОБРАЗ / ART PICTURE –

засіб і форма освоєння навколишньої дійсності мистецтвом; спосіб існування художнього твору.

ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА / ART CULTURE –

сукупність процесів і явищ духовної практичної діяльності, яка створює, поширює та опановує твори мистецтва й матеріальні предмети, що мають естетичну цінність.

ХУДОЖНЯ СПАДЩИНА / ART'S HERITAGE –

усе історичне надбання в культурі, створене в попередні епохи; художні цінності минулого, що мають загальнонаціональне або загальнолюдське значення.

ХУДОЖНЯ ФОРМА / ARTISTIC FORM

(від лат. *forma* – форма, вид, образ) –

матеріалізація, оформлення певного художнього змісту за допомогою відповідних задуму митця зображально-виражальних засобів художньої творчості.

Ш

ШАРЖ / CARICATURE

(фр. *charge*) –

сатиричне або гумористичне зображення (портрет), у якому за дотримання подібності карикатурно підкреслено найхарактерніші риси.

ШАРОВАРЩИНА

(також шароварництво) –

культурологічний і журналістський термін, як правило, негативний, на позначення способу репрезентації української культури й ідентичності за допомогою псевдонародного селянського та козацького одягу, елементів побуту; вузький погляд на традиційну культуру загалом.

ШРИФТ / FONT

(нім. *Schrift*, від *schreiben* – писати) –

графічний малюнок накреслень літер і знаків, які становлять єдину стилістичну та композиційну систему, набір символів визначеного розміру й малюнка.

Sans Serif

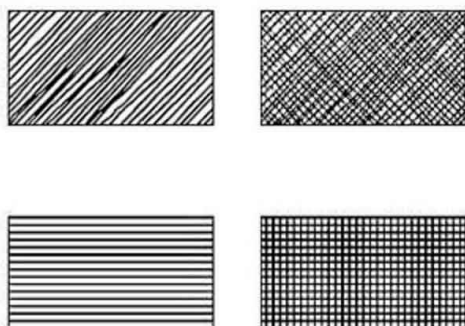
ШРИФТ БЕЗ ЗАРУБОК / SANS-SERIF FONT –

шрифт без зарубок на буквах. Типовий приклад – Arial.

Serif

ШРИФТ ІЗ ЗАРУБКАМИ / SERIF FONT –

це ніби маленький «помах» або завитки на буквах. Найвідоміший зразок – Times New Roman. Такі шрифти краще використовувати для заголовків чи виділення окремих елементів. Вони приваблюють погляд читача.

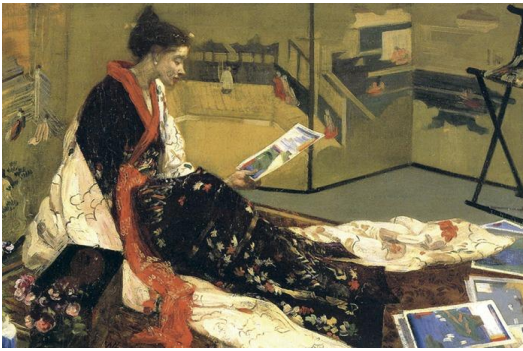

ШТРИХ / STROKE

(нім. *Schtrich*) –

риска, лінія, яку виконують одним рухом руки; є елементом певної лінійнозображальної системи.

Я

ЯПОНІЗМ / JAPONISM

(від фр. *Japonisme*) —

напрямок у європейському мистецтві XIX ст., що сформувався під впливом японської кольорової ксилографії (укійо-е) і художніх ремесел.

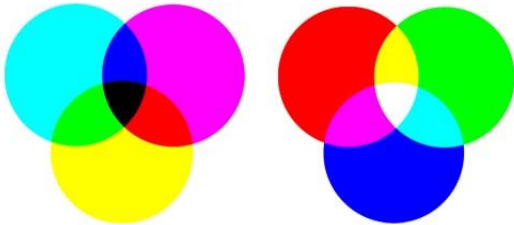
СМΥК

(скорочено від англ. *Cyan, Magenta, Yellow, Black color*) –

субтрактивна кольорова модель, яку використовують у поліграфії, насамперед, при багатофарбовому (повноколірному) друку.

СМΥК

RGB

HEX –

модель, що складається із шести кольорів, яку використовують в HTML, CSS і дизайні додатків програмного забезпечення для репрезентації кольорів.

LOREM IPSUM –

це простий текст, класична панорама, використовувана в дизайнерській індустрії. Зазвичай являє собою безглуздий текст, при написанні якого використовують всі або майже всі літери алфавіту для заповнення макета сторінки. Допомогає розглянути текст у заданих параметрах.

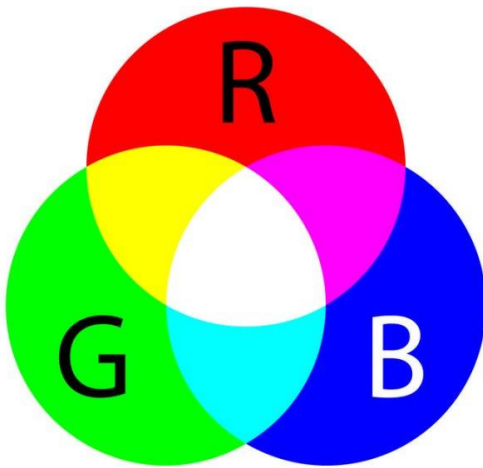
PANTONE MATCHING SYSTEM –

це найбільш широко викорис-
товувана еталонна формула
кольорів і змішування фарб.
Складається з безлічі ретельно
складених кольорів, які, якщо
їх змішати в співвідношеннях,
вказаних в еталонній таблиці,
виробляють декілька тисяч
зумовлених кольорів
для спотового відтворення.

RGB

(скорочено від англ. *Red, Green, Blue* – червоний, зелений, синій) –

адитивна колірна модель, що
описує спосіб синтезу кольору,
за якою червоне, зелене та синє
світло накладаються разом,
змішуючись у різноманітні
кольори. Широко застосовують
у техніці, що відтворює
зображення за допомогою
випромінення світла.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Губаль Б. Композиція в дизайні. Одно-, дво- і тривимірний простір : навч. посіб. Івано-Франківськ : ПЦ Матвей, 2011. 240 с.
2. Даниленко В. Дизайн : підручник. Харків : ХДАДМ, 2003. 320 с.
3. Кандинский В. Точка и линия на плоскости. Санкт-Петербург : Азбука, 2001. 245 с.
4. Клименюк Т. Креслення, рисунок, композиція : навч. посіб. Львів: Львівська політехніка, 2012. 344 с.
5. Кудрявцева К. Композиція як символічна форма. *Образотворче мистецтво*. 2017. № 1. С. 56.
6. Куленко М. Графічний дизайн : навч. посіб. Київ : КНУБА, 2011. 156 с.
7. Куленко М. Мистецтво шрифту : навч. посіб. Кн. 2. Київ : Альтерпрес, 2015. 156 с.
8. Куленко М. Основи графічного дизайну : підручник. Київ : Кондор, 2010. 492 с.
9. Лесняк В. Модерністські і постмодерністські шрифти: 44 оригінальних шрифтів. Харків : Колорит, 2006. 148 с.
10. Синєпулова Н. Композиція: тотальний контроль : підручник. Київ : ArtHuss, 2020. 240 с.
11. Хембри Р. Самый полный справочник. Графический дизайн / пер. с англ. А. Банкрашкова. Москва : АСТ: Астрель, 2008. 192 с.
12. Черняк Л. В., Яценко Ю. М. Естетика товарів та дизайн : навч. посіб. Київ : КНТЕУ, 2006. 227 с.
13. ART. The Whole Story/ Stephen Farthing (general editor)? Richard Cork (foreword). London : Thames & Hudson, 2018. 576 p.

Навчально-довідкове видання

Сиваш Ілона Олегівна

ПРОЄКТУВАННЯ

СЛОВНИК

Редагування та верстання

Оксана Бугайова

Підп. до друку 30.06.2021 р. Формат 60х84/16. Друк офсет.
Ум. друк. арк. 4,65. Обл.-вид. арк. 1,44. Зам. 171. Накл. 100.

Видавець і виготовлювач

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
01015, м. Київ, вул. Лаврська, 9

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
ДК № 3953 від 12.01.2011 р.*